

Vergi Sisteminde Beyan, Güven ve Denge

49 Sıra No.lu Genel Tebliğ Değerlendirmesi

DENETİM VE UYUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI(II)
ANKARA-2026

Sunum Planı

- 49 No.lu Tebliğin Amacı ve Hedeflenen Etki
- Yasal Çerçeve
- Kapsam ve Uygulama Esasları
- Tebliğin Önleyici, Risk Odaklı ve Geniş Kapsamlı Yaklaşımla Değerlendirilmesi
- Mükellef, Meslek Mensubu ve İdarenin Kazanımları ve Yükümlülükleri
- GİB Teknoloji ve Veri Temelli Uyum Yönetimi (Gönüllü Uyum-İzaha Davet)
- Karşıt İncelemede Gerçek Mahiyet
- E-karşıt Tebliğin Amaç, Kapsam ve Uygulama Esasları
- İyileştirme Önerileri

Çalışmanın Gerekçesi

Gelir ve kurumlar vergisi beyannameleri, istisna ve indirim türleri yönü ile incelendiğinde;

- ❖ İstisna ve indirim türleri çok sayıdadır.
- ❖ Tutarları yüksek rakamlara ulaşmıştır.
- ❖ Mükellef sayısı oldukça fazladır.
- ❖ Beyannamenin "Diğer İndirim ve İstisnalar" ve "Diğer indirimler" satırlarına serbestçe giriş yapılabilir.

" Diğer İndirim ve İstisnalar" ve "Diğer indirim Satırlarının Açılımı:

- ✓ TMS-VUK arasındaki farklılıklar (Değerleme, Amortisman, reeskont vb.)
- ✓ Türev işlemler: Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları,
- ✓ Kıdem tazminatı karşılığı iptali,
- ✓ Örtülü sermaye kur farkı geliri gibi.

- ❖ Mükelleflerin istisna ve indirim şartlarını sağlayıp sağlamadığında ve istisna ve indirim tutarlarının hesaplamasında hata yapma ihtimali bulunmaktadır.

Çalışmanın Gerekçesi

Yeminli mali müşavirlerin yaptıkları tasdikin doğruluğu ile ilgili 3568 sayılı Kanunda belirtilen **müştereken ve müteselsilen sorumlulukları** dikkate alınarak, yeminli mali müşavirlik müessesesinden daha etkin yararlanabilmek ve hazine kaybını azaltmak amacıyla, beyannamelerin;

- ❖ Zarar Olsa Dahi İndirilecek İstisna ve İndirimler
- ❖ Kazancın Bulunması Halinde İndirilecek İstisna ve İndirimler ile
- ❖ İndirimli gelir ve kurumlar vergisi uygulamaları ile
- ❖ Yerel ve küresel asgari tamamlayıcı kurumlar vergisi işlemleri

nedeniyle beyan edilen tutarların, belli bir tutarı aşması kaydıyla veya belirli bir tutar olmaksızın yeminli mali müşavirlik **tasdik raporu ibraz** şartına bağlanmasının uygun olabileceği değerlendirilmiştir.

Çalışmanın Yasal Dayanağı

Söz konusu Çalışma ile;

- 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 227 nci maddesi,
- 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 12 nci maddesi,
- Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdik Edecekleri Belgeler, Tasdik Konuları ve Tasdike İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmeliğin 7-G maddesi,

hükümlerinin verdiği yetki çerçevesinde, mükelleflerin gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinde yer alan istisna, indirim ve uygulamalar, yeminli mali müşavirlerce düzenlenmiş tasdik raporu ibraz şartına bağlanmıştır.

Konuya İlişkin Yapılan Çalışmalar

Gelir ve Kurumlar Vergisi Beyannameleri Analiz Edilmiştir.

Gelir Yönetimi Daire Başkanlıklarının Görüşleri Alınmıştır.

YMM Odalarının Görüşü Alınmıştır.

Etki Analizi Yapılmıştır.

YMM GV/KV Vergisi İstisna, İndirim ve Uygulama Tasdik Raporu Dispozisyonu hazırlanmıştır.

TABLO - 5

KAZANÇ VE MATRAH BİLDİRİMİ

[illegible]

TABLO - 5

KAZANÇ VE MATRAH BİLDİRİMİ

62	Risturnlar (K.V.K. Mad. 5/1-i)		.		.		.		,		62
63	AR-GE İndirimi (K.V.K. Mad. 10/1-a)(**)		.		.		.		,		63
64	AR-GE İndirimi (5746 s. Kanun Mad.3)(**)		.		.		.		,		64
65	AR-GE İndirimi (5746 s. Kanun Mad.3/A)(**)		.		.		.		,		65
66	Tasarım İndirimi (5746 s. Kanun Mad.3) (***)		.		.		.		,		66
67	Sponsorluk Harcamaları (K.V.K. Mad. 10/1-b)		.		.		.		,		67
68	Bağış ve Yardımlar (K.V.K. Mad. 10/1-c)		.		.		.		,		68
69	Bağış ve Yardımlar (K.V.K. Mad. 10/1-ç)		.		.		.		,		(61) No.lu Satırda Kalan Tutar Varsa, Bu Tutara Ulaşıncaya Kadar (62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69,70, 71, 72, 73, 74, 75, 76 , 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84 ve 85) No.lu Satırlardan İndirimlere Devam Olunur.
70	Kültür ve Turizm Amaçlı Bağış ve Yard. (K.V.K. Mad. 10/1-d)		.		.		.		,		70
71	Cumhurbaşkanınca Başlatılan Yardım Kampanyalarına Yapılan Bağış ve Yardımlar (K.V.K. Mad. 10/1-e)		.		.		.		,		71
72	Türkiye Kızılay Derneğine ve Yeşilay Cemiyetine Yapılan Nakdi Bağış ve Yardımlar (K.V.K. Mad. 10/1-f)		.		.		.		,		72
73	Girişim Sermayesi Fonu (K.V.K. Mad. 10/1-g)		.		.		.		,		73
74	Türkiye'den Yurtdışı Mukim Kişi ve/veya Kurumlara Verilen Hizmetlerden Sağlanan Kazançların %50'si(K.V.K.Mad.10/1-ğ)		.		.		.		,		74
75	Korumalı İşyeri İndirimi (K.V.K.Mad. 10/1-h)		.		.		.		,		75
76	Nakdi Sermaye Artışından Kaynaklanan Faiz İndirimi (K.V.K. Mad. 10/1-ı)		.		.		.		,		76
77	İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde Faaliyette Bulunan Kurumların Elde Ettikleri Kazançlarda İndirim (K.V.K Mad. 10-1/i)		.		.		.		,		77

YILLIK GELİR VERGİSİ BEYANNAMESİ

1001 A

İdari Bilgiler

Vergi Dairesi

Dönem Tipi

Vefat Tam Dönem beyanname ise işaretleyiniz

☐

Mükellefin

Vergi Kimlik Numarası
(T.C. Kimlik No)

Vergi Kimlik Numarası

###-###-#### ...

Soyadı (Unvanı)

Adı (Unvanın Devamı)

Ticaret Sicil No

E-Posta Adresi

İrtibat Telefon No

####

GELİR BİLDİRİMİ

GELİR UNSURLARI

ZARAR

KAR

Ticari Kazançlar

Zirai Kazançlar

Serbest Meslek Kazançları

Ücretler

Gayri Menkul Sermaye İratları

Menkul Sermaye İratları

Diğer Kazanç ve İratlar

TOPLAM

ZARAR

KAR

Mahsup Edilecek Geçmiş Yıl Zararları Toplamı

BEYAN EDİLECEK GELİRLERDEN İNDİRİM

İndirim Türü

Açıklama

Diğer İndirimler

Mahsup Edilecek İndirimler ve Geçmiş Yıl Zararları Toplamı

0,00

Mahsup Sonrası Kalan Tutar

0,00

5746 sayılı Kanuna Göre Gelecek Yıla Devreden AR-GE İndirimi

Beyanname2 - GELİR_23

Genel Bilgiler Kazanç Bildirim Detayı Gelir Bildirimi Vergi Bildirimi Düzenleme Bilgileri Eklr

Menkul Sermaye İratlarına İlişkin Bildirim Diğer Kazanç ve İratlara İlişkin Bildirim Mahsup Edilemeyen Geçmiş Yıl Zararları
Serbest Meslek Kazançlarına İlişkin Bildirim Ücretlere İlişkin Bildirim Gavrimenkul Sermaye İratlarına İlişkin Bildirim
Ticari Kazançlara İlişkin Bildirim İstisna Edilen Kazançlara İlişkin Bildirim Zirai Kazançlara İlişkin Bildirim

İSTİSNA EDİLEN KAZANÇLARA İLİŞKİN BİLDİRİM

Türü	Kar	Zarar
Diğer İstisnalar		

TOPLAM 0,00 0,00

İstisna, İndirim ve Uygulamalar İçin Belirlenen Hadler

- Tekil olarak yararlanılan indirim ve istisna tutarının **500.000 TL'yi** aşması,
- Toplam yararlanılan indirim ve istisna tutarının **1.000.000 TL'yi** aşması,
- "Diğer İndirimler ve İstisnalar" ile "Diğer İndirimler" satırı için indirim ve istisna tutarının **1.000.000 TL'yi** aşması,
halinde,
- İndirimli gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında ise;
 - KVK 32/6,7 ve 8 inci fıkraları uyarınca toplam vergi indiriminin **200.000 TL' yi** aşması,
 - KVK 32/A maddesi için ise **tutara bağlı kalınmaksızın**
- Ayrıca, yerel ve küresel asgari tamamlayıcı kurumlar vergisi için
mükelleflerden tasdik raporu ibraz şartı aranacaktır.

YMM Tam Tasdik ile İndirim ve İstisnalara İlişkin Ücret Tarifesi

17/12/2025 tarihli ve 33110 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2026 Yılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Asgari Ücret Tarifesi ile 2026 yılında SM, SMMM ve YMM'lerce uygulanacak olan asgari ücret belirlenmiştir.

Bu Tarifeye göre;

- ❖ Kurumlar vergisi beyannamesi için **en düşük tam tasdik maktu ücret: 186.000-TL** (KDV dahil) (Bu tutar inşaat ve sanayi işletmeleri için %20 artırımlı olarak 223.000-TL (KDV dahil) olarak uygulanmaktadır.)
- ❖ Tarifenin “Diğer teşvik, indirim, istisna ve muafiyetlerle ilgili tasdik işlemleri” bölümünde alınacak ücret, **25.955-TL den az olmamak üzere;**
 - 39.000.000 TL ye kadar olan kısım için Binde 3 (117.000 TL),
 - Sonra gelen 78.000.000 TL ye kadar olan kısım için Binde 1 (78.000 TL),
 - Sonra gelen 130.000.000 TL ye kadar olan kısım için Onbinde 5 (65.000 TL),
 - 247.000.000 TL’ yi aşan kısım için Yüzbinde 2Olarak belirtilmektedir.
- ❖ **Tam tasdik sözleşmesi bulunan mükellefler,** Tebliğ kapsamındaki işlemleri için ayrıca ücret ödemeyeceklerdir. Tam tasdik sözleşmesi olmayan mükelleflerin ödeyecekleri ücret ise aynı mükellef için belirlenen tam tasdik ücretinden fazla olamayacaktır.

İstisna, İndirim Ve Uygulama Tasdik Raporlarında Bulunması Gereken Asgari Bilgiler

Kategori	İncelenecek ve Raporda Yer Alacak Hususlar
Yasal Defter ve Belgeler	Defter tasdik bilgileri, belgelerin mevzuata uygunluğu ve gerçek durumu yansıtıp yansıtmadığı.
Şartların Kontrolü	Mükellefin istisna/indirim şartlarını taşıyıp taşımadığı, ana sözleşme bilgileri ve hesaplamaların doğruluğu.
Hasılat ve Kazanç	İstisna/indirime konu kazançların mevzuatın öngördüğü biçimde ve sürede elde edilip edilmediği.
Maliyet ve Harcama	Harcama ve maliyetlerin gerçek tutarlarının belgelendirilmesi, doğru tespiti ve varsa pay dağılımlarının kontrolü.
Mevzuat Uyumu	193 sayılı GVK, Kurumlar Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No:1) GVK Genel Tebliği ve ilgili tüm alt mevzuat hükümlerine tam uyumun kontrolü.
Hesaplama Şeffaflığı	Vergi dışı bırakılan tutarların hesaplanma şeklinin ayrı başlıklar halinde ve açıkça gösterilmesi.
Biçimsel Şartlar	Rapor kapağı (Ek-1) ve dispozisyonuna (Ek-2) uygunluk; kayıt/belge tarih ve numaralarına atıf yapılması.
Sonuç Bölümü	Fiili durum-muhasebe uyumu beyanı ve yararlandırılacak tutarların konularına göre ayrı ayrı belirtilmesi.

Vergi Beyannamelerinin İmzalanması ve Yeminli Mali Müşavir Tasdik Raporları (Mükerrer Madde 227 / 3. Fıkra)

- «beyannameyi imzalayan veya **tasdik raporunu düzenleyen meslek mensupları**, imzaladıkları beyannamelerde veya düzenledikleri tasdik raporlarında yer alan bilgilerin defter kayıtlarına ve bu kayıtların dayanağını teşkil eden belgelere uygun olmamasından dolayı ortaya çıkan vergi ziyaına bağlı olarak salınacak vergi, ceza, gecikme faizlerinden mükellefle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulurlar.
- **2 numaralı bent hükmüne göre yararlanılması yeminli mali müşavirlerce düzenlenmiş tasdik raporu ibrazı şartına bağlanan konularda, tasdik raporunun zamanında ibrazı şarttır. (Ek cümle:14/10/2021-7338/22 md.)** Şu kadar ki, tasdik raporunun zamanında ibraz edilmemesi halinde, mükellefe tebliğ edilmek şartı ile **60 günlük bir mühlet verilir. Tasdik raporunun bu süre içinde de ibraz edilmemesi halinde mükellefler tasdike konu haktan yararlanamazlar.** Ancak, Maliye Bakanlığı tasdik raporlarının ibraz süresini iki aya kadar uzatmaya yetkilidir.
- *14/10/2021 tarihli ve 7338 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle bu fıkranın birinci cümlesinde yer alan “tasdik raporunu zamanında ibraz etmeyen mükellefler tasdike konu haktan yararlanamazlar.” ibaresi “tasdik raporunun zamanında ibrazı şarttır.” şeklinde değiştirilmiştir.»*

İndirim ve İstisnalara Yönelik Rapor İbraz Edilmemesinin Müeyyidesi

Konuya ilişkin olarak, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 353/11.maddesinde;

“Kanunun mükerrer **227 nci maddesi** uyarınca tasdik kapsamına alınan konularda yeminli mali müşavir tasdik raporunun aynı maddenin **üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde** belirtilen sürede ibraz edilmemesi durumunda, tasdik raporu ibraz şartı getirilen mükellef adına 50.000 **(400.000) Türk lirasından** az ve 500.000 (4.000.000) Türk lirasından fazla olmamak üzere, yararlanılması tasdik raporunun **ibrazı şartına bağlanan tutarın %5’i nispetinde** özel usulsüzlük cezası kesilir.”

Denilmektedir.

Bu Tebliğ, Türk vergi sisteminin hangi temel ilkelerini esas almaktadır?”

(Vergi sistemi, gücünü yaptırımlardan değil; bilinçli ve gönüllü uyumu temelden inşa eden yapısından alır.)

Bu Bölümde; **Tebliğin hazırlanmasındaki bakış açısını, felsefesini, yönetim modeli ve uygulamadaki sonuçları** üzerinden ele alınacaktır.

Bu çerçevede;

- Mükellef, Meslek mensubu ve İdare perspektiflerini birlikte dikkate alan **çok katmanlı bir bakışla** hazırlanmıştır.
- Beyan esasını,
- Vergi güvenliğini,
- Mesleki sorumluluğu ve dayanışmayı,

birbirine alternatif değil, birlikte işleyen sistem unsurları olarak ele almıştır.

Tebliğ'i “ne getiriyor?” “hangi anlayışı yerleştiriyor, hangi riski yönetiyor ve hangi davranışı teşvik ediyor?” sorularına birlikte cevap aramaktadır.

Cezalandırmadan Önleyiciliğe: Vergi Sisteminde Yeni Denge

- Bu çerçevede Tebliğ'in benimsediği yaklaşım şu şekilde özetlenebilir:
- **Cezalandırma ve sonradan müdahale odaklı** tek katmanlı mali yaklaşımdan uzaklaştırarak,
- **Mükellefin beyanına dayalı sistemi** esas alan bir yapı üzerine kurmakta,
- **Meslek mensuplarının**, kendi görev ve sorumluluk alanları çerçevesinde üstlendikleri mesleki sorumluluğu **önleyici ve kurumsal bir güvence katmanı** olarak konumlandırmakta,
- **İdarenin denetim fonksiyonunu**, cezalandırıcı değil; **risk temelli, yönlendirici ve tamamlayıcı** bir üst katman olarak işletmekte,
- **Kuralları önceden belirlenmiş, öngörülebilir ve bütüncül bir hukuki ilişki alanı** oluşturmaktadır.
- **Vergilendirme süreci**; beyanla başlayan, mesleki sorumlulukla güçlenen ve risk temelli denetimle tamamlanan önleyici ve çok katmanlı bir yapı olarak yeniden kurgulanmaktadır.
- Bu yönüyle Tebliğ,

Türk vergi sisteminin yerleşik ilkelerini desteklerken ayrıca, **mevcut sistemi güncel riskler ve uygulama ihtiyaçları doğrultusunda kurumsal olarak güçlendiren** bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

İstisna ve İndirimler: Hak mı, Kontrollü Kullanım Alanı mı?

“Bu Tebliğ, istisna ve indirimleri bir ‘hak’ olmaktan çıkararak idari izne mi dönüştürmektedir?”

- Tebliğ, istisna ve indirimleri kanunla tanınmış birer hak olmaktan çıkarmamakta, bu hakların kullanımına ilişkin hukuki çerçeveyi somutlaştırmaktadır.
- İstisna ve indirimler bakımından Tebliğ’in yaptığı düzenleme;
- **hakkın varlığına değil,**
- **hakkın kullanılma koşullarının ispatına** ilişkindir.
- Bu kapsamda Tebliğ; hak kullanımını **idari izne bağlamamakta**, yalnızca istisna ve indirimlerin;
- **belgeye,**
- **kayıtlara,**
- **ekonomik ve ticari gerçekliğe**
- dayanıp dayanmadığının, **bağımsız bir meslek mensubu tarafından teyit edilmesini** öngörmektedir.

Bu yaklaşım;

- **beyan esasından vazgeçilmesi** anlamına gelmemekte,
- beyan esasının “**kontrollü beyan**” anlayışı çerçevesinde **güçlendirilmesi** sonucunu doğurmaktadır.

Dolayısıyla Tebliğ,

hakkın özüne değil, hakkın kötüye kullanılmasına karşı önleyici bir sınır çizgisine yöneliktir.

Amaç;

- hak kullanımını daraltmak değil,
- **hak ile kötüye kullanım arasındaki ayrımı hukuken görünür kılmaktır.**
- Bu yönüyle Tebliğ, beyan esasını zayıflatmamakta; **kurumsal güvenle tahkim etmektedir.**
- Tebliğ, istisna ve indirimleri “**izin verilen bir ayrıcalık**” değil; **kanıtlanması gereken bir hak kullanımı olarak ele almakta**, beyan esasını koruyarak önleyici güvence mekanizması kurmaktadır.

Önleyici ve Çok Katmanlı Vergi Yönetimi Yaklaşımı

Bu Tebliğ, Türk vergi sisteminin hangi temel ilkelerini dikkate almaktadır ?

- Bu Tebliğ, Türk vergi sisteminin temelini oluşturan üç ana ilkeyi, birini diğerine üstün kılmaksızın ve aralarındaki dengeyi gözeterek eş zamanlı biçimde güçlendirmektedir:
- **Beyan Esası**
(Vergilendirme sürecinin başlangıç noktası mükellefin iradesidir; idare, beyana dayalı sistemi esas almaya devam etmektedir.)
- **Vergi Güvenliği**
(Vergi harcamalarının kontrolü keyfi müdahalelerle değil; hukuki çerçevesi belirlenmiş, ölçülü ve öngörülebilir mekanizmalarla sağlanmaktadır.)
- **Mesleki Güvence**
(Vergi sisteminin işleyişi, SMMM ve YMM'lerin mesleki sorumluluğu ve uzmanlığı aracılığıyla kurumsal güvence altına alınmaktadır.)

MÜKELLEF PERSPEKTİFİ

- Bu Tebliğ, mükellefin beyan özgürlüğünü daraltmakta mıdır?”
- “Tasdik zorunluluğu, mükellef açısından ilave bir yük oluşturmakta mıdır?”
- “Bu yeni yaklaşımla, mükellef açısından ne tür bir davranış değişikliğini hedeflemektedir?”

MÜKELLEF PERSPEKTİFİ

“Bu Tebliğ, mükellefin beyan özgürlüğünü daraltmakta mıdır?”

- Bu Tebliğ ile mükellefin beyan özgürlüğünü sınırlamamakta; **beyanın hukuki değerini ve güvenilirliğini artırmaktadır.**
- Vergilendirme sürecinde:
 - Beyan, **mükellefin iradesiyle** verilmeye devam edilmektedir.
 - Beyan, **mevzuata uygun şekilde SMMM eliyle** hazırlanmaktadır.
 - Yalnızca **yüksek risk içeren alanlarda**, vergi güvenliği dikkate alınarak beyanın hukuki dayanıklılığı **tasdik mekanizmasıyla güçlendirilmektedir.**
- Bu yapı, mükellefin iradesini ikame eden değil; **mükellefin iradesini hukuki güvence altına alan** bir modeldir.

MÜKELLEF PERSPEKTİFİ

Tasdik zorunluluğu, mükellef açısından ilave bir yük oluşturmakta mıdır?”

- Tasdik zorunluluğu, mükellef açısından ilave bir yük değil; **önleyici ve koruyucu bir mekanizma** olarak kurgulanmıştır.
- Bu mekanizma sayesinde mükellef;
- İzaha davete yada vergi incelemesine tabi tutulma riskini **başlangıçta azaltmakta,**
- Geriye dönük tarhiyat, ceza ve faiz belirsizliğini **sınırlandırmakta,**
- Vergi planlamasını **öngörülebilir ve yönetilebilir** hale getirmektedir.
- Bu yaklaşım, vergilendirmede **sonradan müdahale ve cezalandırma** yerine; **doğru beyanın baştan teşvik edilmesini** esas almaktadır.

MÜKELLEF PERSPEKTİFİ

Bu yaklaşım, mükellef açısından ne tür bir davranış değişikliğini hedeflemektedir?

- Tebliğ, mükellefi baskılayan bir kontrol mekanizması değil; **gönüllü uyumu teşvik eden bir yönetim aracıdır.**
- Bu çerçevede hedeflenen dönüşüm şudur:
- “Sonradan ihtilaf” odaklı bir vergilendirme pratiğinden,
- “başta güven ve öngörülebilirlik” esaslı bir ilişki modeline geçiş.

MÜKELLEF PERSPEKTİFİ

“Mükelleflerin uzun vadede kazanımları nedir?”

- Bu Tebliğ ile mükellef;
- Vergi idaresiyle olan ilişkisini **ihtilaflı alan olmaktan çıkararak**,
- Hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik temelinde **istikrarlı bir zemine** taşımakta,
- Vergi yükümlülüklerini **yönetilebilir ve planlanabilir** hale getirmektedir.
- Bu yönüyle Tebliğ, mükellef açısından bir sınırlama değil; **istikarlı kurumsal güven ve hukuki koruma sağlayan bir çerçeve** sunmaktadır.

MÜKELLEF PERSPEKTİFİ

Bu yaklaşım, mükellef açısından ne tür bir davranış değişikliğini hedeflemektedir?

- Tebliğ, mükellefi baskılayan bir kontrol mekanizması değil; **gönüllü uyumu teşvik eden bir yönetim aracıdır.**
- Bu çerçevede hedeflenen dönüşüm şudur:
- “Sonradan ihtilaf” odaklı bir vergilendirme pratiğinden,
- “başta güven ve öngörülebilirlik” esaslı bir ilişki modeline geçiş.

SMMM PERSPEKTİFİ

“Bu düzenleme, SMMM dışlıyor mu? sorumluluğunu zayıflatmakta mıdır?”

- SMMM’nin sorumluluğunu zayıflatmamakta, Vergilendirme sürecindeki asli ve vazgeçilmez rollerini açık biçimde teyit etmektedir.

Beyan sürecindeki rolünü **daha görünür ve sistematik hale getirmektedir.**

- SMMM;
- Kayıt düzeninin doğruluğundan,
- İşlemlerin doğru sınıflandırılmasından,
- Mali tabloların mevzuata uygunluğundan
- Belgelerin uygunluğundan

sorumlu olmaya devam etmektedir.

Bu sorumluluk, sistemin **ilk ve en kritik güvence katmanını** oluşturmaktadır.

SMMM PERSPEKTİFİ

Tasdik süreci, SMMM'nin mesleki rolünü zayıflatır mı?

- YMM tasdiki, SMMM emeğini görünür, ölçülebilir ve değerli kılar.

Çünkü;

- Sağlam ve izlenebilir kayıtlar,
- Doğru sınıflandırma,
- Mevzuata uygun hesaplama,
- YMM tasdikinin ön şartıdır.
- Zayıf veya niteliksiz bir muhasebe altyapısı üzerinde sağlıklı bir tasdik mümkün değildir.

MÜKELLEF PERSPEKTİFİ

“SMMM–YMM İlişkisine Bakış ?”

- SMMM ile YMM arasında bir **hiyerarşi** değil; **görev, yetki ve sorumluluk temelli bir rol ayrımı** kurmaktadır.
- **SMMM**, beyanı ve muhasebe altyapısını inşa eden meslek mensubudur.
- **YMM**, bu altyapı üzerinde belirli alanlarda güvence sağlayan meslek mensubudur.
- Bu yapı, meslekler arası rekabet değil; **tamamlayıcılık ve mesleki dayanışma** esasına dayanmaktadır.

SMMM PERSPEKTİFİ

“Bu yaklaşım SMMM açısından uzun vadede neyi ifade etmektedir?”

- Bu Tebliğ ile;
- Nitelikli SMMM emeği **ayrıt edilir ve değer kazanır**,
- Muhasebe hizmeti **salt kayıt tutma faaliyeti olmaktan çıkar**,
- Vergi sisteminde SMMM, **kurumsal güvenin kurucu aktörü** olarak konumlanır.
- Bu yönüyle Tebliğ, SMMM’yi sistem dışına iten değil; **sistemin merkezinde konumlandırıran** bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

YMM PERSPEKTİFİ

“YMM sistem içinde nasıl konumlandırılmaktadır?”

- YMM ne mükellefin nede idarenin temsilcisidir.
- **YMM;**
mesleki muhakeme gücünü ön planda tutarak bağımsız çalışan, vergi sisteminde güvence sağlayan kurumsal bir aktör olarak konumlandırılmaktadır.
- **Bu konumlandırma üç ekseninde somutlaşır:**
- Beyan esasını ikame etmez; beyana güvence üretir.
- İdarenin denetimini devralmaz; denetimi önleyici şekilde tamamlar.
- Mükellef lehine veya aleyhine değil; kurala ve maddi gerçeğe bağlı çalışır.

Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdik Edecekleri Belgeler, Tasdik Konuları, Tasdike İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

- **Tasdik Kavramı (Madde 4)**
- Tasdik;
gerçek veya tüzel kişilerin mali işlemlerinin **denetim ilke ve standartlarına göre uygunluk yönünden incelenmesi**, bu inceleme sonucunda tasdik kapsamındaki **konu ve belgelerin gerçeği yansıtıp yansıtmadığının imza ve mühür kullanılarak tespit edilmesi ve rapora bağlanmasıdır.**
- **Tasdik, şekli bir onay değil; aktif bir doğrulama ve güvence faaliyetidir.**
- **Kanıt Toplama Yükümlülüğü (Madde 14)**
- Yeminli mali müşavirler, tasdik çalışması sırasında;
- tasdik konusu ve kapsamı ile ilgili **yeterli ve güvenilir kanıtları** toplamak zorundadır.
- Kanıtın yeterliliği değerlendirilirken;
 - hata ve hile riski,
 - kanıtın niteliği ve güvenilirliği,
 - vergisel etki ve önemlilik dikkate alınır.
- **Kanıt toplamanın amacı**
- Varlık, kaynak, gelir ve giderlerin **gerçekliğinin** tespiti
- Mali tablolarda yer alması gereken işlemlerin **doğru ve tam yansıtılması**
- Hak ve yükümlülüklerin **işletmeye aidiyetinin** fiili durum ve belgelerle doğrulanması
- **Müteselsil sorumluluğun dayanağı;**
- tasdik yetkisi + kanıt toplama yükümlülüğü + mesleki muhakeme sorumluluğudur.
- **Bu nedenle YMM sorumluluğu; sonuçtan değil, tasdik sürecinde kanıt toplama ve değerlendirme yükümlülüğünün ihlalinden doğar.**

“Müteselsil Sorumluluk = Sonuç Sorumluluğu Değil, Süreç Sorumluluğu”

YMM PERSPEKTİFİ

“YMM tasdiki, beyan esasını zayıflatır mı?”

Tasdik, beyanın yerine geçen bir “onay” değil; beyanın dayandığı kayıt ve belgelerin **mevzuata ve maddi gerçeğe uygunluğuna ilişkin güvence** mekanizmasıdır.

- Bu çerçevede:
- Beyanı yine mükellef verir,
- Beyan altyapısı meslek mensubu süreçleriyle kurulur,
- YMM, belirli alanlarda **kanıta ve muhakemeye dayalı tasdik** yapar.
- **Beyan esası korunur; beyanın hukuki dayanıklılığı güçlenir.**

YMM PERSPEKTİFİ

YMM'nin tasdik sürecinde " mesleki muhakeme" nedir?"

- Mesleki muhakeme; salt şekli kontrol değil,
- **Risk değerlendirmesi + kanıt toplama + maddi olay** üzerinden sonuca gitmektir.
- Bu yaklaşımda YMM:
- İşlemin ekonomik ve gerçek mahiyetini değerlendirir,
- Belge–kayıt–fiili durum üçlüsünü çapraz doğrular,
- Uyuşmazlık doğurma potansiyeli olan alanlarda derinlemesine inceleme yapar.
- Bu, tasdiki “kaşe” olmaktan çıkaran temel unsurdur.

YMM PERSPEKTİFİ

“YMM’nin rolü hangi alanlarda ‘kritik güvence’ üretmektedir?”

- Tebliğin mantığında YMM, özellikle **vergi harcaması niteliğindeki** alanlarda kritik güvence üretir:
- **İstisna ve indirimlerin hak edilişi** (şartlar sağlanmış mı?)
- **Hesaplamaların doğruluğu** (matrah/vergisel etki doğru mu?)
- **Kamu harcamalarının gerekçesi** (vazgeçiş, kanunun amaçladığı sonuca hizmet ediyor mu?)
- Yani YMM, yalnızca “hesap doğru mu?” değil;
“**hak, şartlar ve ekonomik gerçeklik doğru mu?**” sorusunu da cevaplar.

YMM PERSPEKTİFİ

“YMM tasdiki, idarenin denetim fonksiyonunu ikame eder mi?”

- İdarenin denetimi **devredilmez**; tasdik, denetimi **tamamlayan** bir güvence katmanıdır.
- İdare: risk temelli yönlendirir, gerektiğinde denetler.
- YMM: beyan öncesi güvence sağlar, riskleri azaltır.
- Bu model, cezalandırma odaklı değil; **önleyici ve çok katmanlı** bir yönetim yaklaşımıdır.

YMM PERSPEKTİFİ

“YMM tasdiki, idarenin denetim fonksiyonunu ikame eder mi?”

- İdarenin denetimi **devredilmez**; tasdik, denetimi **tamamlayan** bir güvence katmanıdır.
- İdare: risk temelli yönlendirir, gerektiğinde denetler.
- YMM: beyan öncesi güvence sağlar, riskleri azaltır.
- Bu model, cezalandırma odaklı değil; **önleyici ve çok katmanlı** bir yönetim yaklaşımıdır.

YMM PERSPEKTİFİ

“YMM’den beklenen davranış modeli nedir?”

- YMM’den beklenen, şekli belge kontrolü değil; **maddi olayı tespit edecek şekilde ve** düzeyde inceleme derinliğidir.
- Bu kapsamda YMM:
 - Belgelerin hukuki geçerliliğini,
 - İşlemin ekonomik gerçekliğini,
 - Kayıtların tutarlılığını,
 - Risk göstergelerini birlikte değerlendirmekle yükümlüdür.
- Özetle:
- **Şekle değil, maddi olaya dayalı doğrulama** esastır.

Sistemsel Sonuç

- Bu yapı ile Türk vergi sisteminin yerleşik yaklaşımı olan;
- **Beyan + Mesleki Sorumluluk + Kamu Yararı**
- üçlüsü, çağdaş vergi yönetimi anlayışı çerçevesinde yeniden tahkim edilmektedir.

Bu çerçevede Tebliğ;

- çatışma üreten değil,
- rol karmaşası doğuran değil,
- **tamamlayıcılık ve denge esaslı** bir sistem mimarisi kurmaktadır.
- Tebliğ, tarafları karşı karşıya getiren değil; **sorumluluk temelinde birbirini tamamlayan çok katmanlı bir vergilendirme modeli** kurmaktadır.

ÜÇLÜ DENGİ: MÜKELLEİ – MESLEK MENSUBU – İDARE

“Bu Tebliğ, vergilendirme sürecinde mükellef, meslek mensubu ve idare arasında nasıl bir denge tesis etmektedir?”

- Bu Tebliğ, vergilendirme sürecinde taraflardan herhangi birini öne çıkaran veya diğerleri aleyhine güçlendiren bir yapı kurmamakta;
mükellef, meslek mensupları ve idare arasında görev, yetki ve sorumluluk temelli dengeli bir ilişki tesis etmektedir.
- Kurulan bu denge, her bir aktörün **sistemdeki fonksiyonunu netleştirerek** somutlaşmaktadır:
- **Mükellef**
- Vergilendirme sürecinin çıkış noktasını oluşturan **beyan iradesini** ortaya koyar, Beyanını, önleyici güvence mekanizmalarıyla desteklenen bir sistem içinde gerçekleştirerek **hukuki öngörülebilirlik** kazanır.
- **Meslek Mensubu (SMMM – YMM)**
- **SMMM**, beyanın dayandığı muhasebe altyapısını, kayıt düzenini ve mali tabloları oluşturarak sürecin **kurucu unsurunu** meydana getirir,
- **YMM**, belirlenen alanlarda tasdik yoluyla beyana **mesleki güvence** sağlar ve riskleri azaltır,
- Her iki meslek mensubu, kendi görev alanları çerçevesinde üstlendikleri sorumluluklarla **vergilendirme sürecinin güvenilirliğini** temin eder.
- **İdare**
- Denetim fonksiyonunu tek başına ve sonradan müdahale eden bir araç olarak değil,
- Mesleki güvence mekanizmalarıyla **tamamlanan**, risk temelli ve yönlendirici bir üst katman olarak işler.

Bölüm Değerlendirmesi

“Vergi sistemi, gücünü yaptırımlardan değil; bilinçli ve gönüllü uyumu temelden inşa eden yapısından alır.»

Bu yapıda;

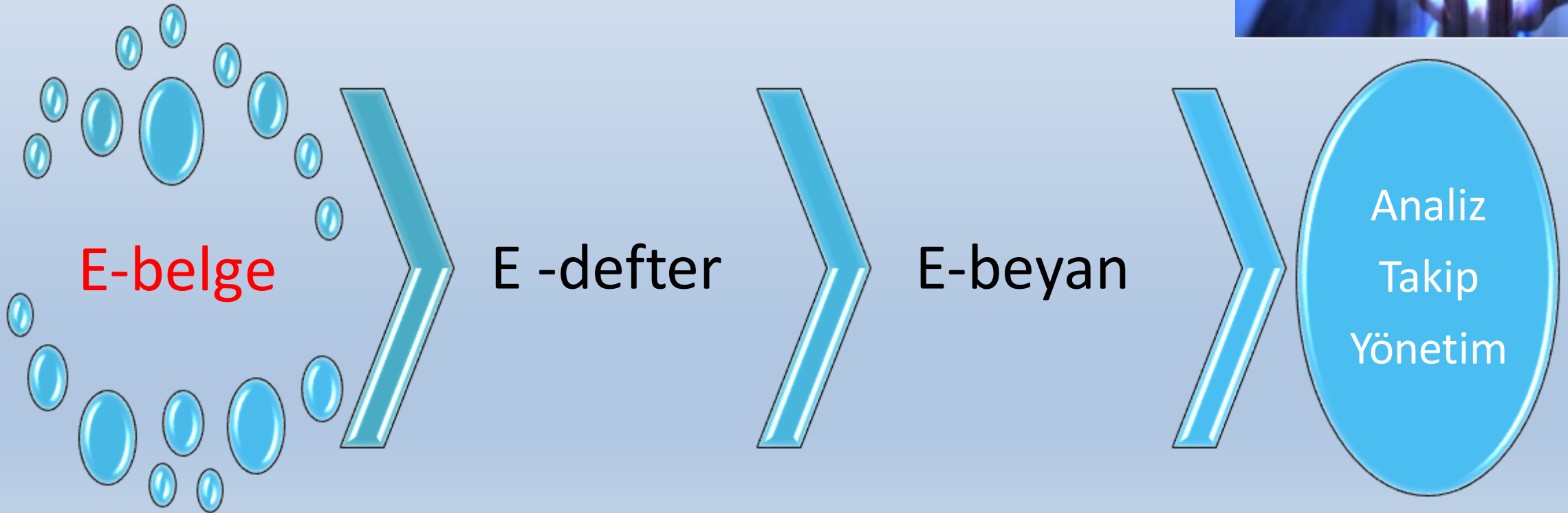
SMMM, beyanı ve muhasebe altyapısını inşa eden meslek mensubudur;

YMM ise bu altyapı üzerinde belirli alanlarda güvence sağlayan meslek mensubudur.

Sistem, meslekler arası rekabet yerine tamamlayıcılık ve mesleki dayanışma esasına dayanır.”

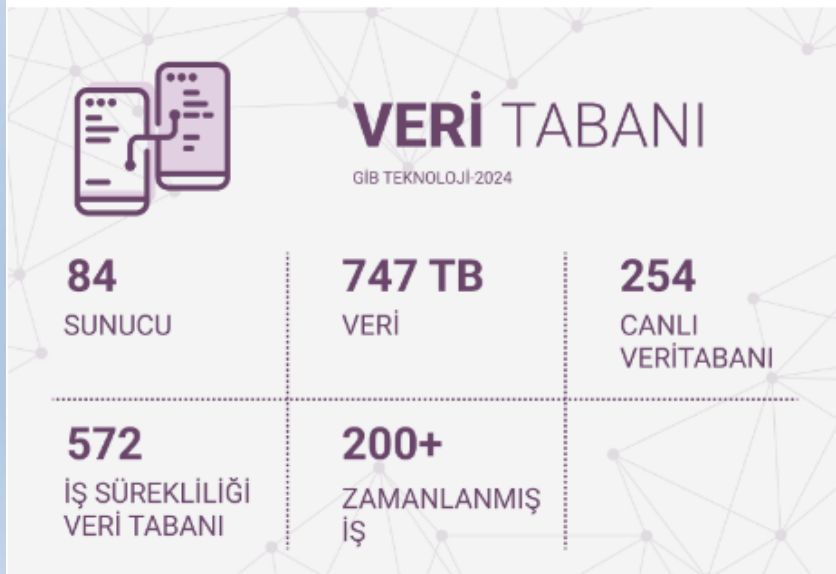
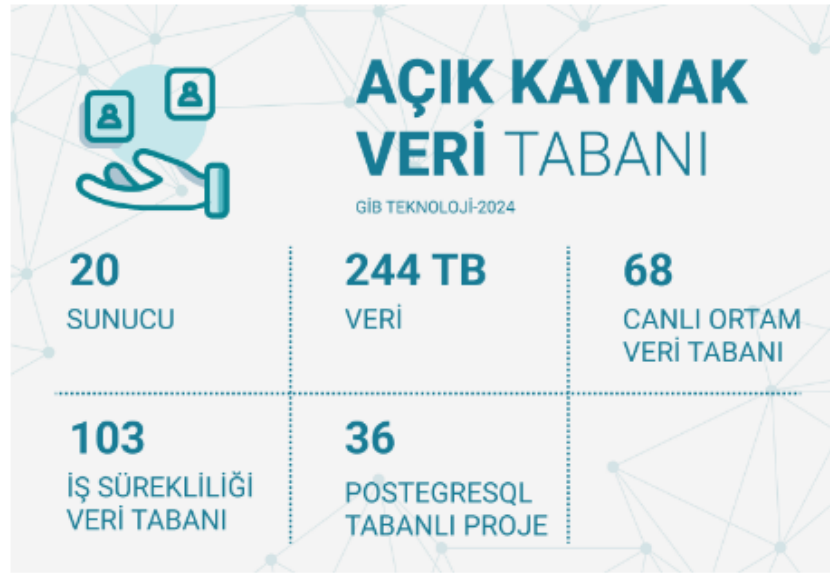
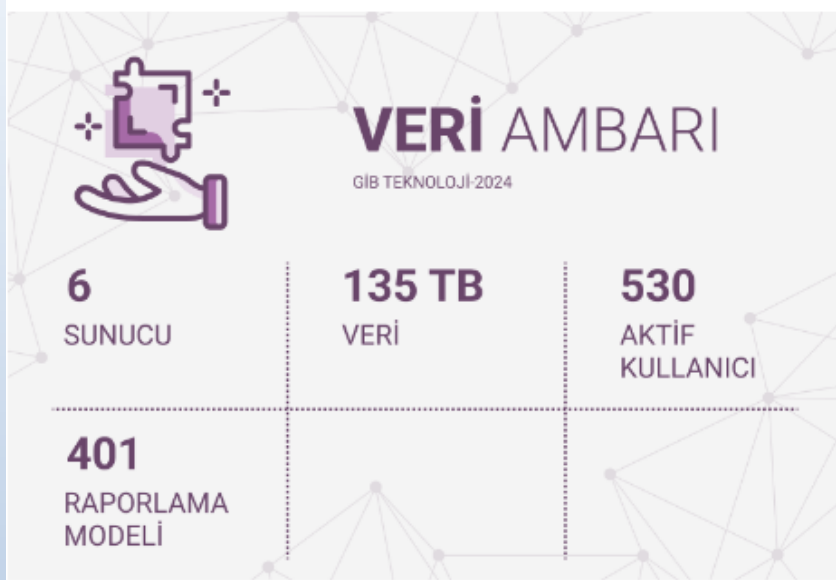

Dijital Dönüşümde Gelir İdaresi Başkanlığı

Dijital Dönüşümde Gelir İdaresi Başkanlığı

Dijital Dönüşümde Gelir İdaresi Başkanlığı

Elektronik Ortamda Yürütülen Faaliyetler	Açıklama
Elektronik Belge (e-Belge) Uygulamaları	e-Fatura, e-Arşiv Fatura, e-İrsaliye, e-Serbest Meslek Makbuzu, e-Müstahsil Makbuzu, e-Döviz ve Kıymetli Maden Alım/Satım Belgesi, e-Sigorta Poliçesi, e-Adisyon
e-Defter Uygulaması	Yevmiye defteri ve defteri kebirin elektronik ortamda tutulması (Değişmezlik, xml format mali mühür, uluslararası kullanım)
e-Beyanname Uygulaması	e-Beyanname Uygulaması Çerçevesinde Yürütülen Çalışmalar
Hazır Beyan Sistemi	Ücret, gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve iratlar
Defter Beyan Sistemi	Serbest meslek erbabı, işletme hesabı esasına basit usule tabi olan mükellefler
İade İşlemlerine İlişkin Uygulamalar	İade Takip Sistemi, KDV İadelerine İlişkin Diğer İşlemler, Risk Bazlı Takip ve Analiz Programı (RİTAP), KDV İade İşlemi Gerçekleştikten Sonra İade Tutarını Azaltan Mükellefler, Gelir Vergisi İade Sistemi (GEKSİS)
Elektronik ÖTV Uygulamaları (e-ÖTVBİS)	e-ÖTV Takip Sistemi, ÖTV İadesi Risk Analizi Sistemi (ÖTVRA), ÖTV'si İndirilmiş Deniz Yakıtı Uygulaması,, Akaryakıt Sektörü Teminat Takip Sistemi
Diğer Elektronik Sistemler	e-Yoklama Sistemi, e-Tebliğat Sistemi, YMM Raporlarının Elektronik Ortamda Gönderilmesi Sistemi (e-YMM), Engelli Vergi İndirim Sistemi (EVİS), Sahte Belge Risk Analiz Programı (SARP), İnteraktif Vergi Dairesi, Dijital Vergi Dairesi
Hukuki ve Vergi Takip Sistemleri	Dava Takip Programı (DATAP), Kurumsal Elektronik Tebliğat Sistemleri Projesi (KETSİS), Kurumlar Arası Veri Paylaşımı, Taşra Birimlerinin Takip ve Değerlendirme Sistemi ve Çalışan Öneri Sistemi
Mekânsal ve Analiz Projeleri	Mekânsal Veri Analizi Projesi (MEVA), Kurumsal Elektronik Belge Yönetim Sistemi (KEYS)

Dijital Dönüşümde Gelir İdaresi Başkanlığı

Dijital Dönüşümde Gelir İdaresi Başkanlığı

YILLIK

1 MİLYAR

DÜZENLENEN e-FATURA

GİB TEKNOLOJİ-2024

GÜNLÜK

3 MİLYON

DÜZENLENEN e-FATURA

GİB TEKNOLOJİ-2024

2 MİLYON

e-DEFTER MÜKELLEFİ

GİB TEKNOLOJİ-2024

1.5 MİLYON

e-FATURA MÜKELLEFİ

GİB TEKNOLOJİ-2024

GÜNLÜK

30 MİLYON

DÜZENLENEN e-ARŞİV FATURA

GİB TEKNOLOJİ-2024

YILLIK

11 MİLYAR

DÜZENLENEN e-ARŞİV FATURA

GİB TEKNOLOJİ-2024

AYLIK ALINAN

9.2 MİLYON

e-BEYANNAME

GİB TEKNOLOJİ-2024

YILLIK ALINAN

111 MİLYON

e-BEYANNAME

GİB TEKNOLOJİ-2024

YILLIK

2.5 MİLYON

e-BEYANNAME
KULLANICI GİRİŞİ

GİB TEKNOLOJİ-2024

YILLIK

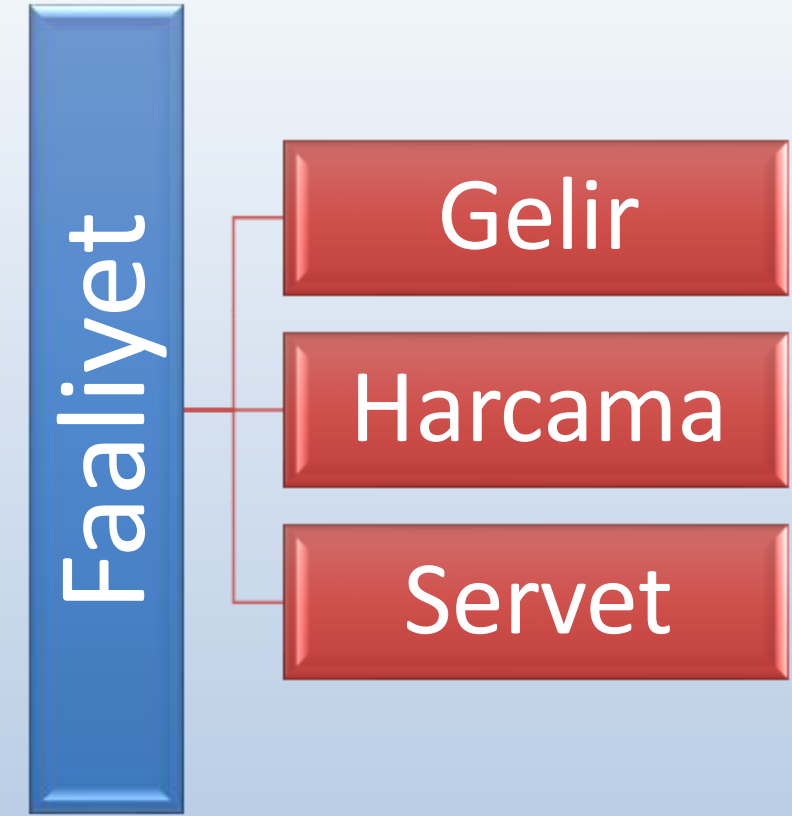
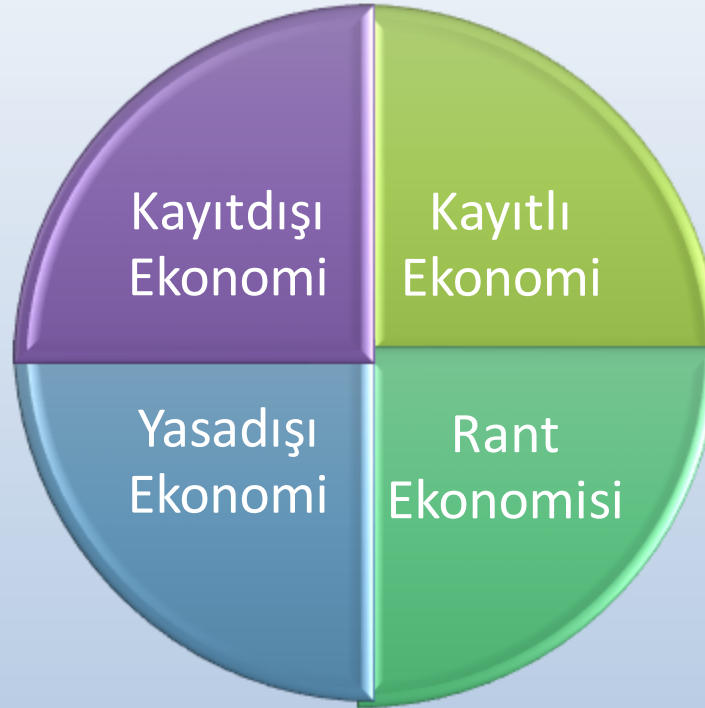
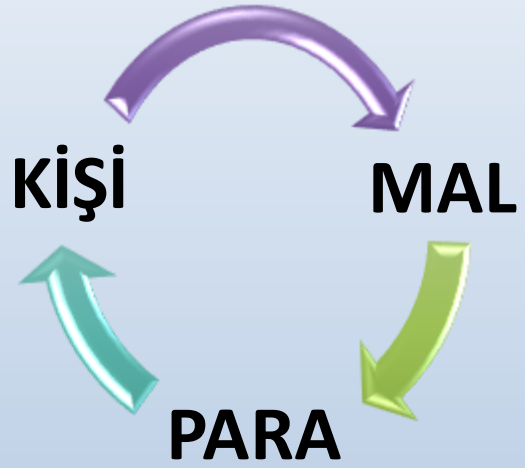
12,5 MİLYON

FİZİKİ POS TAHSİLATI

GİB TEKNOLOJİ-2024

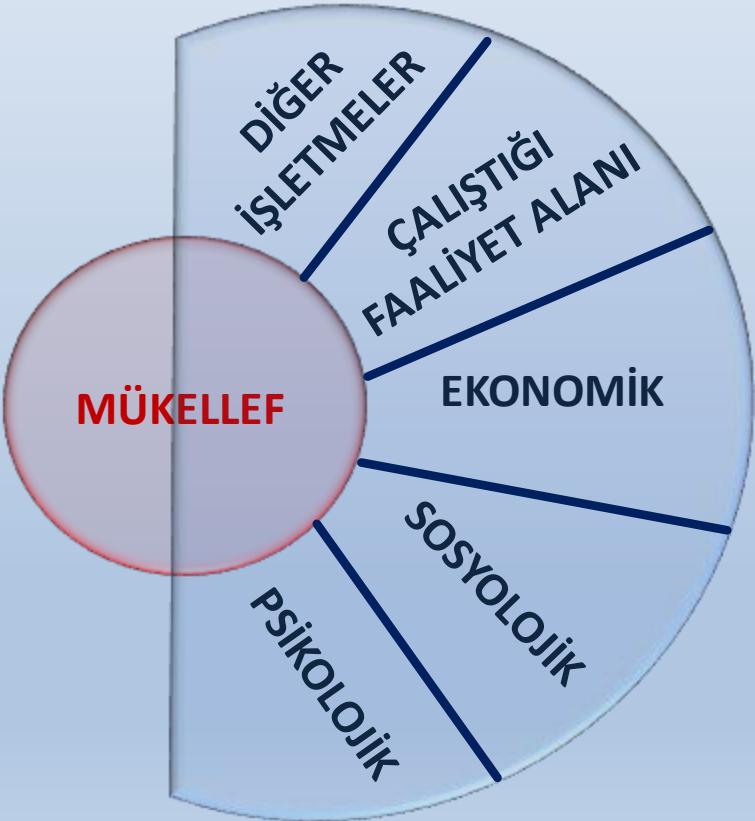
Ekonomik Ekosistem

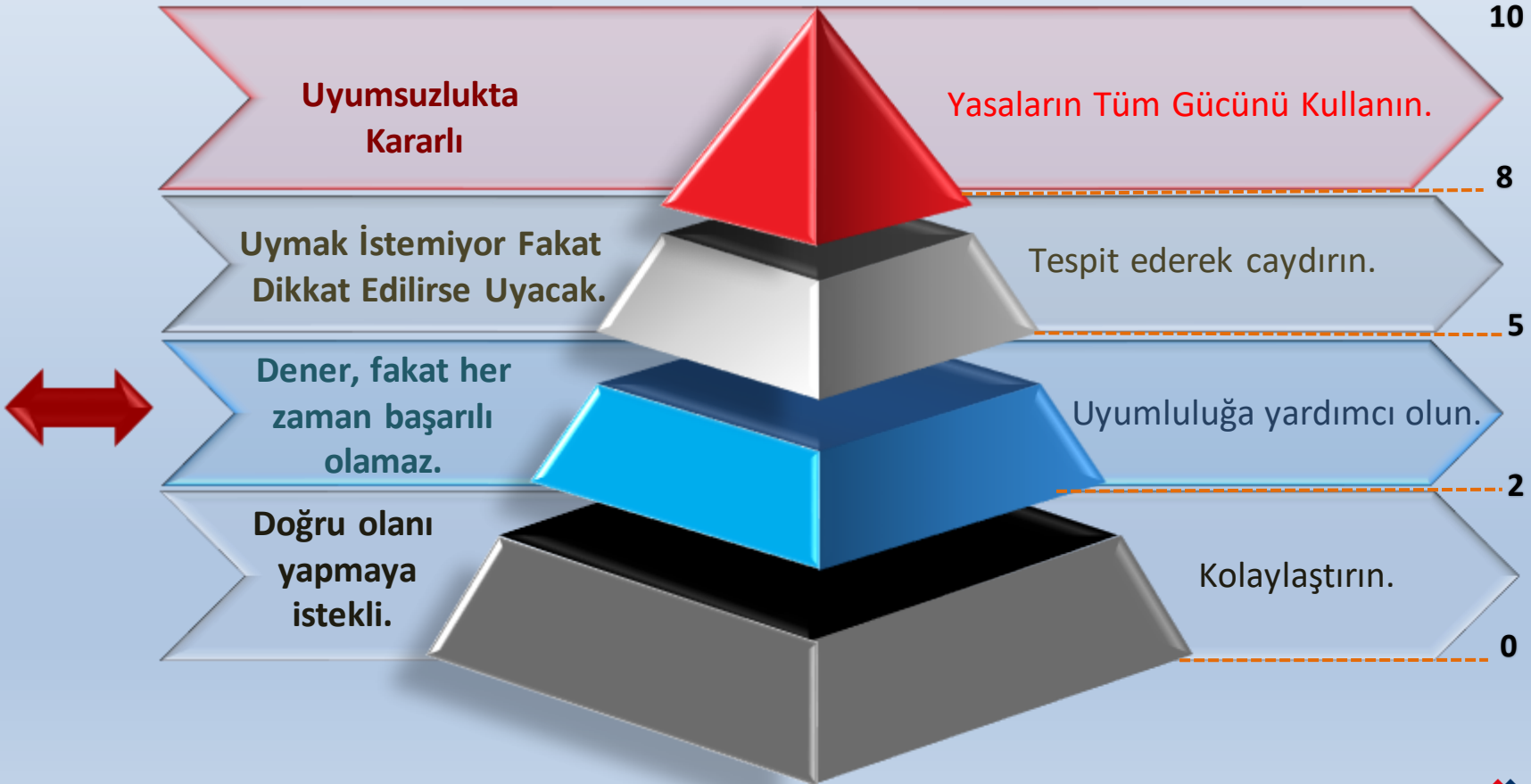
Davranış ve Uyum Modeli

Vergi Mükellefi Davranışını Etkileyen Faktörler

Mükelleflerin kurallara uyma tutumu

Uyumluluk stratejisi

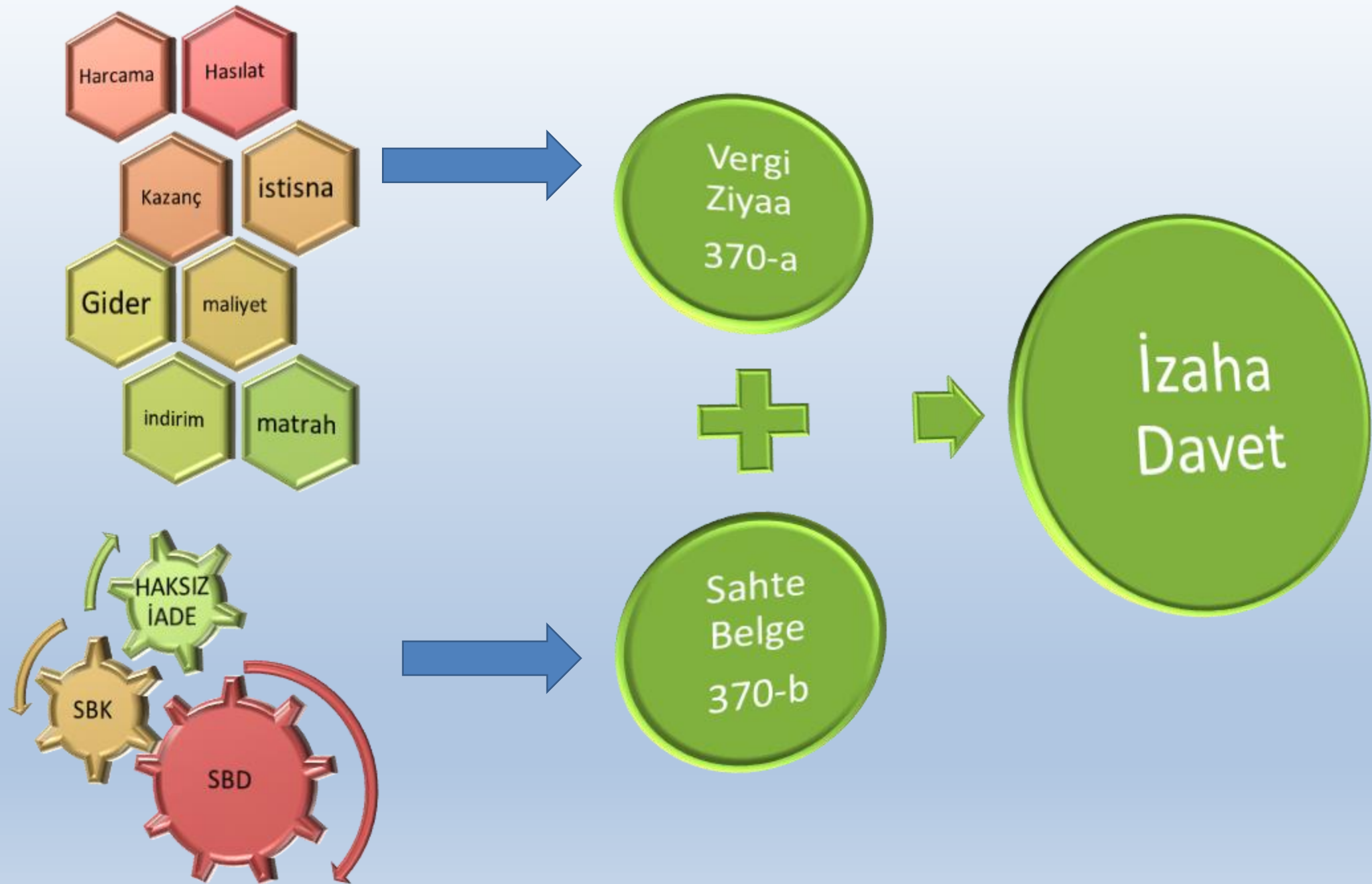

* Stratejiler, aşağı yönde baskı yaratmayı hedefliyor.

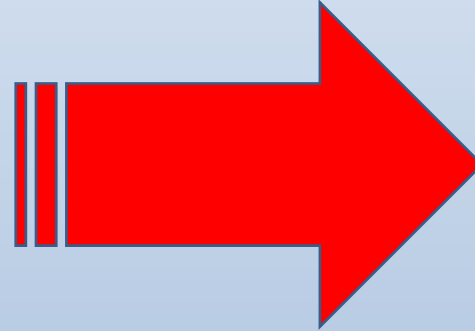
Davranış ve Uyum Modeli

Gönüllü Uyum - İzah Davet - Vergi İncelemesi

Tasdik ve tasdikten doğan sorumluluk

- 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu
- **Tasdik ve tasdikten doğan sorumluluk**
- **Madde 12** – Yeminli mali müşavirler gerçek ve tüzelkişilerin veya bunların teşebbüs ve işletmelerinin mali tablolarının ve beyannamelerinin mevzuat hükümleri, muhasebe prensipleri ile muhasebe standartlarına uygunluğunu ve hesapların denetim standartlarına göre incelediğini tasdik ederler.
- Yeminli mali müşavirler yaptıkları tasdikin **doğruluğundan** sorumludurlar. Yaptıkları tasdikin doğru olmaması halinde, tasdikin kapsamı ile sınırlı olmak üzere, ziyaa uğratılan vergilerden ve kesilecek cezalardan mükellefle birlikte **müştereken ve müteselsilen** sorumlu olurlar.

DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE YMM'LER İÇİN YENİ DÖNEM

Kural Bazlı + Yapay Zekâ Destekli Denetim Çağı

- Bu dönemde, Yeminli Mali Müşavirlerin yürüttüğü tasdik faaliyetleri;
- Kural bazlı analizler,
- Veri odaklı inceleme teknikleri,
- Yapay zekâ ve ileri analitik uygulamalar
- ile yakın ve sürekli biçimde izlenmektedir.

İdarenin Yaklaşımı

- Gelir İdaresi Başkanlığı, güçlü teknolojik altyapısı, entegre veri sistemleri ve yapay zekâ destekli risk analizleri ile süreci yakından takip etmektedir.
- Sistemi kötüye kullanmaya yönelik her türlü fiil hakkında, mevzuatın öngördüğü idari ve cezai işlemler eksiksiz şekilde uygulanacaktır.

Bu dönem,

- sistemi doğru kullananlar için güçlenme;
- sistemi istismar edenler için ise kaçınılmaz tespit ve yaptırım dönemidir.

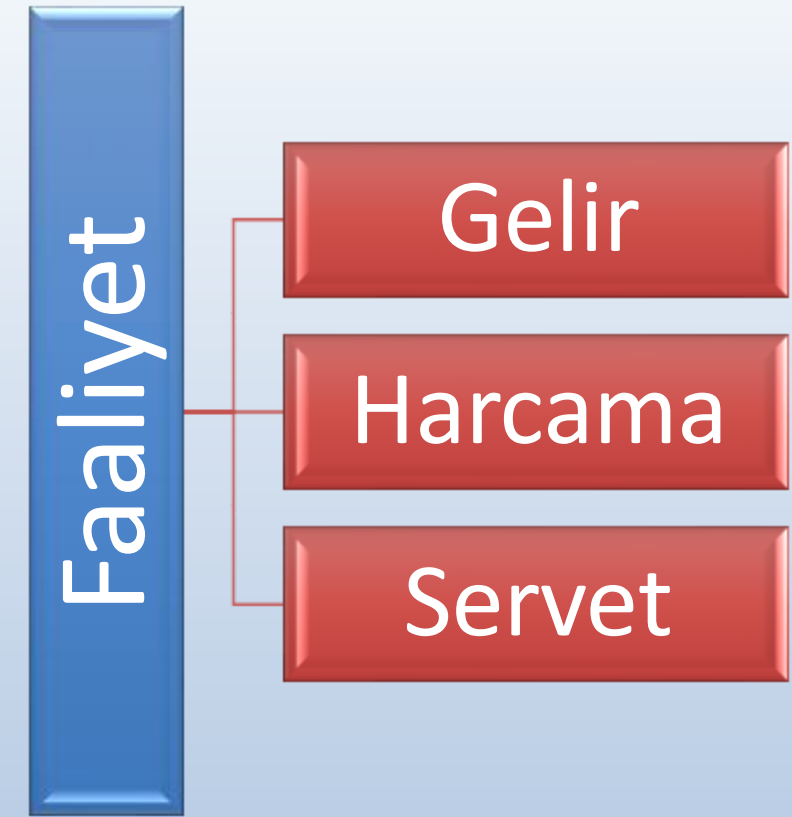
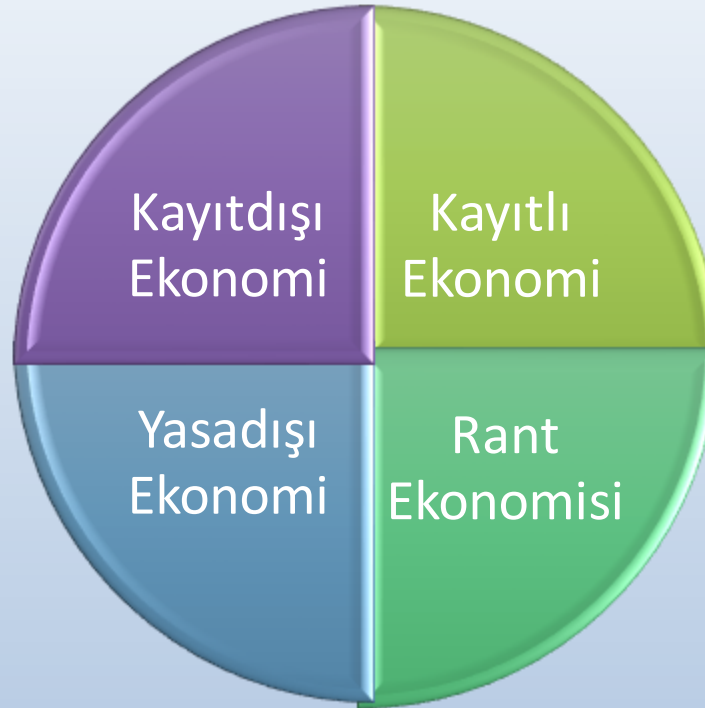
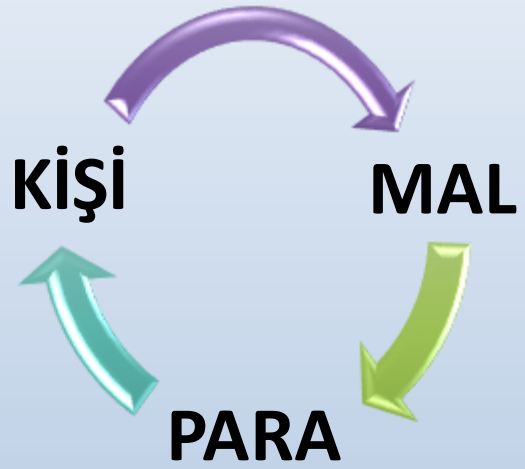
Bu Süreç Neyi İfade Ediyor?

- Dürüst ve özenli çalışan YMM'ler için bir fırsattır.
→ Nitelikli mesleki muhakeme daha görünür ve değerli hale gelmektedir.
- Sistemi kötüye kullananlar için açık bir risk alanıdır.
→ Mevzuata aykırı tasdikler, veri analitiği ve çapraz kontrollerle tespit edilmektedir.

YMM Karşıt İnceleme Tutanaklarının Elektronik Ortamda Gönderimi (E-Karşıt Uygulaması)

Ekonomik Ekosistem

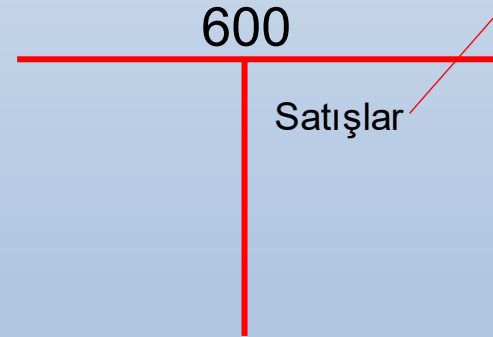
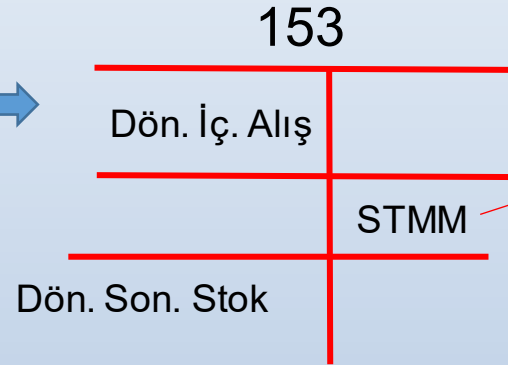

Kaydetme

Sınıflandırma

Raporlama

Analiz ve Değerlendirme (Muhakeme)

Vergi Alacağı

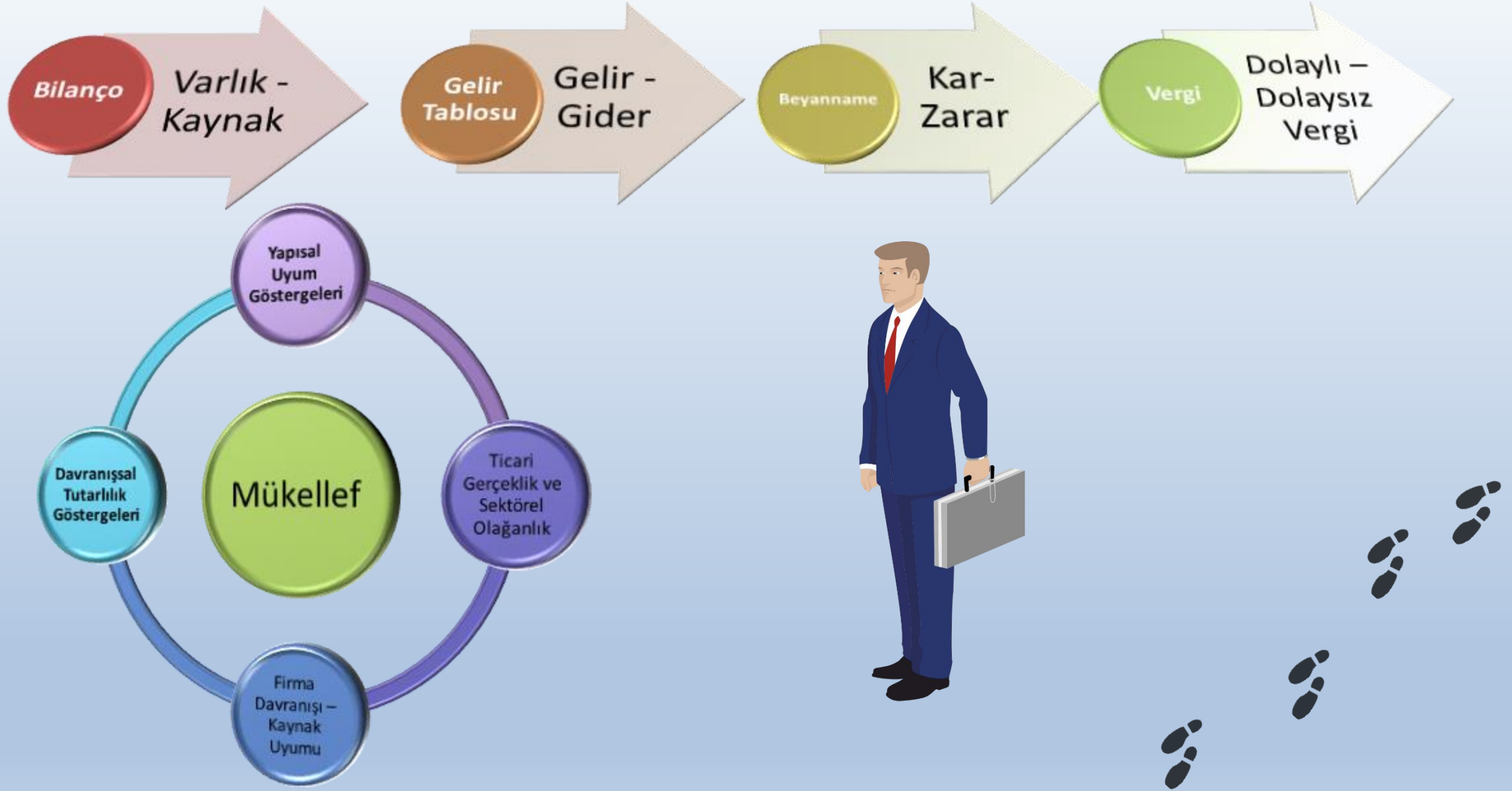
GELİR TABLOSU (KARŞILAŞTIRMALI)			
	ÖNCEKİ DÖNEM	CARİ DÖNEM	
A. BRÜT SATIŞLAR			
B. SATIŞ İNDİRLİMLERİ (-)			
C. NET SATIŞLAR			
D. SATIŞLARIN MALİYETİ (-)			
E. BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI			
F. FAALİYET GİDERLERİ			
G. 630 - Ar.Gel.Gid.			
H. 631 - Paz.Sat.Dağ.Gid.			
I. 632 - Gen.Yen.Gid.			
J. FAALİYET KARI VEYA ZARARI			
K. DİĞER FAALİYETLERDE OLAGAN GEL. VE KAR.			
L. DİĞER FAALİYETLERDE OLAGAN GID. VE ZARAR (-)			
M. FAALİYETLERDEN OLAN DİĞER GELİRLER			
N. FAALİYETLERDEN OLAN DİĞER ZARARLAR			
O. OLAGAN KAR VEYA ZARARLAR			
P. OLAGAN KARI VEYA ZARARI			
Q. DÖNEM KARI VEYA ZARARI			
R. DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜK. KARŞ. (-)			
S. DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI			

TABLO - 5 KAZANÇ VE MATRAH BİLDİRİMİ			
	ZARAR	KAR	
29 Ticari Bilanço Karı			29
30 Ticari Bilanço Zararı			30
31 Karımen Kabul Edilmeyen Giderler			31
32 Önceki Yılı Ayrılan Finansman Fonu			32
33 İştirak Kazançları (K.Y.K. Mad. 51-a)			33
34 Yurtiçi İştirak Kazançları (K.Y.K. Mad. 51-b)			34

TABLO - 6 VERGİ BİLDİRİMİ			
		(Türk Lirası)	(Kı)
89 KURUMLAR VERGİSİ MATRAHI (79+82)-(84+87)			89
90 HESAPLANAN KURUMLAR VERGİSİ (83+86+88)			90
91 Yabancı Ülkelerde Ödenen Vergilerden			91
92 Yabancı Ülkelerde Ödenen Vergilerden			92
93 Yabancı Ülkelerde Ödenen Vergilerden			93
94 MADDİ OLmayan DURAN VARLIKLARIN VERGİSİ (91+92+93)			94
95 DÖNEMİNE GEREKEN KURUMLAR VERGİSİ (90 - 94)			95
96 DÖNEMİNE GEREKEN KURUMLAR VERGİSİ (95 - 96)			96
97 DÖNEMİNE GEREKEN KURUMLAR VERGİSİ (96 - 97)			97
98 DÖNEMİNE GEREKEN KURUMLAR VERGİSİ (97 - 98)			98

Tablo 4: Bilanço Ana ve Ara Kalemleri	
VARLIKLAR=AKTİFLER	KAYNAKLAR=PASİFLER
DÖNEN VARLIKLAR	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
Hazır Değerler	Mali Borçlar
Menkul Kıymetler	Ticari Borçlar
Ticari Alacaklar	DİĞER ALACAKLAR
Stoklar	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
	Mali Borçlar
	Ticari Borçlar
DURAN VARLIKLAR	ÖZKAYNAKLAR
Ticari Alacaklar	Ödenmiş Sermaye
Mali Duran Varlıklar	Kar Yedekleri
Maddi Duran Varlıklar	Dönem Net Karı (Zararı)
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	

Vergi Ziyaa

Vergi, mükellefin ekonomik ayak izidir.

Hayatın Olağan Akışı ve Olağan Şüphe

İktisadi İcamlar

İçinde bulunulan ekonomik ortam ve koşulları ifade etmektedir.

İnsanlar kişisel çıkarlarını, değişen ekonomik durum ve olaylara uygun olarak ayarlarlar ve buna da uygun olarak davranmaları gerekir. Örneğin; enflasyon ortamında kişi ya da kuruluşların karşılıksız borç para vermeyeceği, mutlaka faiz geliri elde etmiş sayılacağı bu gelirin de enflasyon oranının üzerinde olduğu hususunun iktisadi icabın gereği olduğu kabul edilmiştir.

Ticari İcamlar

Ticari icamlardan, ticari örf ve adetin gerektirdiği kuralları anlamak gerekmektedir.

Ticari örf ve adetler ise tüccarlar arasında mevcut olan ilkelerdir. Bunlar mesleki nitelik taşıdıkları gibi, özel veya bölgesel de olabilir. Aynı zamanda bir işletme birimine ait olmakla birlikte kendine özgü de olabilir.

Teknik İcamlar

Teknik icamlar, mamulün üretimi için gerekli zorunlu unsurlar ile mamulde bulunması gerekli özelliklerdir. Yani teknik icamlar, herhangi bir imalat faaliyetinde bulunması gereken unsurları ve mamuldeki özellikleri içermektedir. Bir üretimde, aynı teknikler kullanılırsa bu üretim faaliyetleri hemen hemen aynı sonucu verir.

Üretimde kullanılmakta olan araçların miktarları, mamul içerisindeki oranları ve ulaşılabilecek randıman ve fire oranları mesleki kuruluşlar ya da yetkili resmi makamlar tarafından tespit edilir.

A. Yapısal Uyum Göstergeleri

Soru / Gözlem	Bulgular	Uyumsuzluk Değerlendirmesi
Sermaye yapısı faaliyet hacmine uygun mu?	100.000 TL sermaye ile 45 milyon TL ciro	Aşırı uyumsuzluk
Personel – faaliyet oranı makul mü?	Sadece 1 çalışan var	Toptan ticaret için olağan dışı
Depo / ofis büyüklüğü yeterli mi?	Küçük depo, neredeyse sevkiyat yapılmamış	Gerçek ticari faaliyeti desteklemiyor

B. Davranışsal Tutarlılık Göstergeleri

Soru / Gözlem	Bulgular	Uyumsuzluk Değerlendirmesi
Fatura hareketleri düzenli mi?	Aynı tedarikçiden düzenli, yüklü alımlar (belirli firmalara)	⚠ Sahte fatura zinciri şüphesi
Dönem sonu işlemleri olağan mı?	Aralık ayında 20 milyon TL'lik satış ve gider kaydı	Dönemsel şişirme riski
Ticari işlemlerin ödeme akışı gerçekçi mi?	Banka hareketlerinde ciddi tahsilat gözükmüyor	Nakit yerine sadece kâğıt işlemler var gibi

C. Ticari Gerçeklik ve Sektörel Olağanlık

Soru / Gözlem	Bulgular	Uyumsuzluk Değerlendirmesi
Ana Faliyet- Alt firma uyumu	Tedarik Zinciri kontrolü	Olağandışı yüksek
Aynı tedarikçi/alıcılardan sürekli işlem yapılması	Evet, 3 firma ile toplam cironun %95'i gerçekleşmiş	Zincirleme sahtecilik ihtimali
Mal hareketi ile belge hareketi uyumlu mu?	Nakliye, irsaliye, stok belgeleri eksik	Belgesiz mal hareketi iddiası doğabilir

Karşıt Uygulaması (Firma-Faaliyet-Ödeme Zinciri)

İnceleme Alanı	Temel Soru	Kontrol Edilecek Unsurlar	Analiz
Mükellefin Gerçekliği	Mükellef fiilen var mı?	Ticaret sicili, işyeri, personel, SGK, banka hesapları	Ciro personel uyumsuzluğu, pasif banka
Faaliyet – Mükellef Uyumu	Bu faaliyet mükellefin işi mi?	Ana sözleşme, fatura içeriği, ekipman	Genel ifadeli faturalar, konu dışı işlemler
Faaliyetin Gerçekliği	İş gerçekten yapılmış mı?	İrsaliye, sözleşme, yazışma, çıktı	Belgeler var ama fiili karşılık yok
Dönemsellik	Gelir/gider doğru dönemde mi?	Dön.sonu faturalar, teslim tarihleri	Aralık ayı yığılması
Stok Kontrolü	Stok fiili duruma uygun mu?	Sayım tutanağı, stok devir hızı	Stok var görünüyor ama fiziken yok
Maliyet Yapısı	Maliyetler gerçek mi?	Girdi faturaları, fire, üretim kayıtları	Aşırı düşük/yüksek kâr marjı
Ödemeler	İşlemin bedeli ödenmiş mi?	Banka dekontları, açıklamalar	Açıklamasız, yuvarlak tutarlar
Nakit İşlemler	Nakit zorunlu mu?	ödeme belgeleri	Sürekli yüksek kasa bakiyesi
Çek – Senet	Finansal araçlar gerçek mi?	Tahsil bilgileri, ciro zinciri	Tahsil edilmemiş çekle kapama
Cari Hesap	Taraflar mutabık mı?	Cari ekstre, mutabakat yazısı	Uzun süre kapanmayan bakiye
KDV Uyum Testi	İndirilen KDV gerçek mi?	Mal/hizmet ↔ ödeme ↔ stok	Zincir kırılması
Vergi Sonucu	Doğru vergi ödenmiş mi?	Gelir – KDV – stopaj birlikte	Sürekli vergi avantajı

(E-Karşıt Uygulaması)

- 3568 sayılı Kanununa göre yeminli mali müşavirlik ruhsatı ve mührü almış ve yeminli mali müşavir odalarının çalışanlar listesine kayıtlı yeminli mali müşavirlerin, ilgili kanun ve mevzuat hükümleri ile 3568 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak düzenleyecekleri **Yeminli Mali Müşavirlik Tasdik Raporlarının elektronik ortamda alınmasına** 01/06/2019 tarihli ve 30791 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yeminli Mali Müşavirlik Tasdik Raporlarının Elektronik Ortamda Gönderilmesi Hakkında Genel Tebliğ (Sıra No:1) ile başlanmıştır.
- Söz konusu Tebliğ çerçevesinde, yeminli mali müşavirler tarafından düzenlenen e-YMM Tasdik Raporları ekinde yer alan karşıt inceleme tutanakları ise vergi dairesi müdürlüklerine kağıt ortamında ibraz edilmektedir.
- Yapılan değişiklik ile yeminli mali müşavirler tarafından ilgili kanun ve mevzuat hükümleri ile 3568 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak düzenlenerek dijital vergi dairesi üzerinden elektronik ortamda gönderilen Yeminli Mali Müşavirlik Tasdik Raporu eklerinden **karşıt inceleme tutanaklarının da dijital vergi dairesi üzerinden elektronik ortamda düzenlenmesi, onaylanması ve gönderilmesi sağlanarak** buna ilişkin ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

E-Karşıt Uygulama Şematronu

E-Karşıt Uygulaması

- Karşıt inceleme tutanakları, **karşıt inceleme yapan YMM tarafından** elektronik ortamda sistem üzerinden düzenlenir, onaylanır ve gönderilir.
- Tutanaklar, **Dijital Vergi Dairesi** aracılığıyla
- **karşıt inceleme yapılan mükellefe** elektronik ortamda iletilir.
- Sistem üzerinden gönderilen tutanaklar, **YMM tarafından imzalanmış ve mühürlenmiş belge** hükmündedir.
- Mükellef tarafından verilen cevaplar, **mükellef veya yetkili temsilcileri tarafından imzalanmış belge** olarak kabul edilir.

E-Karşıt Uygulaması

- Mükellef tarafından **alt kullanıcı yetkisi verilmesi** halinde,
 - Mükellefle **aracılık ve sorumluluk sözleşmesi bulunan SM / SMMM'ler**, tutanaklar üzerinde **görüntüleme ve düzenleme** yapabilir.
- **Onaylama yetkisi**, yalnızca **mükellef veya kanuni temsilcilerine** aittir.
- SM / SMMM'lerin karşıt inceleme tutanaklarına ilişkin sundukları hizmetler karşılığında alacakları ücretler **Asgari Ücret Tarifesine** göre belirlenir.

E-Karşıt Uygulaması

- Nezdinde karşıt inceleme yapılan mükellefler, **karşıt incelemeye ilişkin talepleri, talep yazısının tebliğinden itibaren 30 gün içinde** yerine getirmekle yükümlüdür.
- Karşıt inceleme yazısına;
- **Süresinde cevap vermeyen,**
- **Eksik bilgi veren veya**
- **Gerçeğe aykırı bilgi sunan** mükellefler hakkında, **Vergi Usul Kanunu mükerrer 355. madde** hükümleri uygulanır.

E-Karşıt Uygulaması

- Karşıt inceleme tutanakları,
- zorunlu olarak yalnızca elektronik ortamda gönderilecektir.
- **1 Temmuz 2026** tarihinden itibaren,
 - Kâğıt ortamında düzenlenen karşıt inceleme tutanakları vergi dairelerine ibraz edilemez.
 - İbraz edilse dahi hukuki geçerliliği bulunmaz ve vergi dairelerince dikkate alınmaz.

İyileştirme Önerileri

- 1.İnceleme yapılan firmanın VKN'si girildiğinde, sözleşme bilgilerinin sistem tarafından otomatik olarak getirilmesi
- 2.Birden fazla dönemi kapsayan karşıt incelemeler için tek işlemle KİT düzenlenebilmesi
- 3.Fatura listesinin toplu yüklenebilmesi ve VKN bazlı otomatik karşıt inceleme yönlendirmesi yapılması
- 4.Çoklu gönderimler için tek onay veya oturum bazlı doğrulama mekanizması geliştirilmesi
- 5.Karşıt inceleme dönüşü yapılmaması durumuna ilişkin standart uygulama ve açıklamaların belirlenmesi

İyileştirme Önerileri

6. 30 günlük cevap süresinin kısaltılması veya iade süreçlerini aksatmayacak şekilde yeniden düzenlenmesi
7. Aynı firmaya ait tekrar eden bilgilerin sistem tarafından otomatik getirilmesi
8. KDV beyannamelerinin GİB sisteminden PDF veya veri formatında otomatik çekilmesi
9. Alt safha tedarikçi incelemelerine yönelik ayrı bir sistemsel tanımlama yapılması
10. Kağıt ortamındaki uygulamaya benzer şekilde, KİT'in hazırlanıp sisteme yüklenmesi ve cevap veren mali müşavirlerin de KİT'i sistem üzerinden doldurup onaylaması, bu süreci hem daha pratik hem de zaman açısından daha verimli hale getirecektir.
11. Alt Kullanıcı uygulamasının YMM Sözleşme Bilgi Girişi Ekranındaki şekilde Dijital Vergi Dairesi'ne taşınması daha pratik olacaktır.

TEŞEKKÜRLER

DENETİM VE UYUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI(II)
ANKARA-2026